

Szívében a legőszintébb ragaszkodással Magyarország iránt, kezében magyar virágokkal tért vissza délsvédországi nyári otthonába, hogy a még friss virágokat — hiszen a repülőgép száll, mint a gondolat — átadja feleségének; a szép magyar emlékeket pedig szintén csokorba kötve most nyújtja át könyvében karácsonyi ajándékul honfitársainak.

Befejezésül hadd idézzem könyvének utolsó sorait: «Amikor tiszta szívből kívánom, hogy a magyarság küzdelme a békerevizió érdekében sikerüljön, nemcsak azért teszem ezt, mert őszinte rokonszenvvel viseltem ez iránt a bátor, szerencsétlen és nagy nép iránt, hanem azért is, mert szilárdan meg vagyok győződve, hogy *Magyarország feltámadása elválaszthatatlanul egybe van kötve egész Európának a mai kaoszából való megmentésével!*»

Lejfler Béla.

Fredrik Böök irodalmi arcképe Tormay Cecileről.*

Tegnér egyik fiatalkori költeményében szól a kor és az ember közötti összefüggésről, a világi meg az egyéni sorsról és ezt a következő képpel fejezi ki: «Mikor az óceán háborog, van-e a vízcöppnek nyugalma? Ah, nem.» Ez a mondás gyakran jut az ember eszébe Magyarországon, ahol lépten-nyomon olyan emberekkel találkozunk, akik változatos, izgalmas, kétségbeesett és tragikus élményeken mentek keresztül. Szinte minden egyes személy, akivel beszédbe elegyedem, olyan dolgokat mondott el, melyek a hallgatót álmélkodásra készítenek, részvétet keltenek benne, hogy az emberi természet ilyesmit kibírhatott. Ezekből az egyéni drámákból alakult ki az egyetemes nagy tragédia: *Magyarország történeti sorsa*, telve háborúval, forradalommal, vörös terrorral, ellenséges megszállással és végleg ellenséges indulatú szomszédok kíméletlen irtóhadjárataival minden magyar nemzetiség ellen az elvesztett ország-részekben. Az utolsó évtizedek viharai a társadalmat fenekestől felkavarták, nem maradt egy atom sem, melyet a forgószél magával nem ragadt volna, melyet a hullámok meg nem forgattak volna. A világháború előtti időkben Magyarország viszonylagos nyugalmat élvezett s ez majd-

* Fredrik Böök, a nagy svéd irodalomtudós azt az óhaját jelezte, hogy a *Napkelet* olvasóival a *Napkelet* szerkesztőjéről rajzolt írói-arckép révén találhasson érintkezést. Olvasóink, akik ismerik a *Napkelet* elvi álláspontját, melynél fogva szerkesztője irodalmi és társadalmi tevékenységének behatóbb méltatását csaknem egy évtizeden át elhárította magától, bizonyára örömmel veszik, hogy szerkesztőségünk a kiváló svéd akadémikus írásával szemben kivételt tesz; annál is inkább, mert a *Napkelet* irodalmi célkitűzését a világhírű tudós itt megnyilatkozó nagyérdékű irodalmi hitvallása egyetemes vonatkozásban is igazolja. — A hónapok óta betegen fekvő s így a szerkesztés munkájától jelenleg távolálló Tormay Cecilet a folyóirat tizedik évfordulója küszöbén e tanulmány közreadásával lepjük meg, hálásan és melegen köszöntve az elismerést, melyet minthogy *magyar* írónőt ér — előkelő forrására való tekintettel nemzeti jelentőségűnek tartunk.

Hartmann János h. szerkesztő.

nem egy félszázadig tartott, de ha még távolabbra tekintünk vissza, akkor ugyanazt a hullámzást, ugyanazt a szinte fantasztikus hánykódást találjuk a nép és az egyesek sorsában. Ezt látjuk Széchenyinél és Kossuthnál s Petőfinél és Görgeynél épúgy, mint Rákóczinál és Zápolyainál. Van-e még egy nemzet, mely ezer éve áll fenn s ezalatt örökösen változott territórium, úgyhogy századokon át csak az a területe volt, amelyet most elraboltak tőle? Van-e még egy másik királyi korona, mely oly változatos sorson ment át, mint Szent István koronája, melyet többször elraboltak, a földbe ástak, majd ismét megtaláltak, amely a zsidó vörös cár : Kún Béla hatalmában is volt, aki el akarta azt adni, de úgy találta, hogy pénzértéke sokkal kevesebb, mint történeti becse?

Vannak fák, melyek csak viharban növekednek és így növekedett Magyarország is pusztító viharok és árvizek közepette. Ez a nemzet és kultúrája ritkán élvezte a nyugodt fejlődés áldásait. Magyarország legnagyobb írónöje, *Tormay Cecile*, megosztotta hazájának sorsát. Ahelyett, hogy a templom csöndjében oltári szolgálatot végzett volna, kiment őrségre a vár fokára, ahová lelkiismerete és kötelessége szólította.

Irodalmi hírnevét a világháború előtti években alapította meg. Első könyve 1911-ben jelent meg és azt nemcsak az ország határain belül fogadták elragadtatással, hanem maga Anatole France is csodálattal olvasta, Marcelle Timayre lefordította franciára és az írónőnek ritka sikert hozott a párisi irodalmi körökben. Ez a kis regény a horvát kecskepásztorleányról a köves Karszt fennsíkján — tele van tiszta és üde szépségekkel. Igazi tragikus költészet, amely sohasem hervad el. Egyszerű, névtelen emberek szerepelnek benne és címe : *Emberek a kövek között* — szinte előre megmondja a természetszabta kényszerűséget ezeknek az egyszerű lelkeknek a sorsában. De azért nyoma sincsen a szentimentális egyformaságnak Tormay Cecile képeiben, az emberek iránti szeretete végtelenül gyöngéd, de keze egyszer sem remeg, tekintete nem homályosul el, minden vonást finomsággal, valódi művészi örömmel rajzol meg s máris mutatja az igazi mestert. Ugyanezt a formai tökéletességet, ugyanezt a fájdalmas lelki bensőséget találjuk néhány ebből az időből való novellájában. A fuvolásleányban és az Arkádiai Madonnában. Az antik formavilág rendkívül megfelelt Tormay Cecile képzeletének, az ő reliefjei lágyak és szigorúak voltak egyszerre, épenúgy, mint a görög művészeté, az egyszerűségnek és az ünnepélyességnek az egyesülése, mely a szemlélőt megragadja, mint egy magasabb világ megnyilatkozása. Nem csodálkozom, hogy Gabrielle d'Annunzio gyönyörűségét lelte ezekben a szellemes és stílusos képekben és lefordította őket olasz nyelvre ; klasszikus márványszobrokra emlékeztetnek, mégis telve modern érzékenységgel, küzdelemmel az érzéki és a szellemi világ között. *Lais*, a fuvolásleány feláldozza művészetét ékszerekért, az arkádiai Madonna egy személyben Afrodite és Mária, aki Erosnak és a szépségnek áldozza magát, de végül kényszerül, hogy meghódoljon a fájdalomnak és a könyörületességnek magasabb istensége előtt.

A *régi ház* című regényével — megjelent 1914-ben — Tormay Cecile nagy feladatra vállalkozott és ezt oly szerencsésen oldotta meg, hogy egyszeriben a magyar írók első sorába került. A könyv egy család történetét mondja el, három generáció vonul el előttünk: az erőteljes építőmester, aki Németországból vándorolt Budapestre és munkájával és ügyességével nagy vagyont gyűjt; lelkiismeretes, de gyöngé akarató fia, aki nem tud semmit alkotni, csak éppen megőrizni tud; az unokája, az ideges és élvezethajhász pazarló, aki mindent romba dönt. Ez a családi krónika oly kitűnően és szavahihetőn van megírva, hogy önkéntelenül Thomas Mann Buddenbooksjára gondolunk. Tormay Cecilnél is a szemlélhető, az egyénileg átélt keresetlen módon olvad össze a tipikussal, az általánossal, úgyhogy igazán klasszikus realizmusról beszélhetünk. A miljörajzolás annyira finom s intímen megkapó, hogy mindenütt elárulja az asszonyi intuíciót és temperamentumot. A korhangulatot, a történeti változásokat részletező biztonsággal adja vissza, egész meg-rajzolásában annyira előkelő, hogy azt az idegen olvasó is meg tudja becsülni. A *régi ház* Magyarország történetének keresztmetszetét adja a XIX. században, de mindenekelőtt Budapestét; az atmoszféra legkisebb megváltozása kifejezésre jut egy-egy jelenetben és pedig mindig mesteri koncentrációval. A világtörténelem ritmusa kering a magyar polgári otthonban, a katasztrófák odavetik árnyékukat, a szünettelen fejlődés oda rajzolja a maga vonásait és redőt az emberek arcára épűgy, mint a külső dolgokra. A maga okosan határolt keretében *A régi ház* történeti költemény és mintegy áttekintést nyújt a főváros polgári époszáról.

Már az *Emberek a kövek között* című művében elárulta Tormay Cecile, hogy milyen erős nemzeti öntudat lobog benne. A magyar parasztleány, aki vasúti őr lesz a Karszt terméketlen fennsíkján, visszavágyódik a magyar pusztára és végül is lelkének ez a rusztikus vonása teszi idegenné a horvát Jella előtt. Az egyéni sorsokat misztikus erők befolyásolják, melyek a származáson és a tradíciókon át érvényesülnek. A *régi ház*ban az író még jobban a mélyére hatolt ennek a problémának.* Az Ulving-család német származású, de már maga az öreg daliás építőmester szívvel-lélekkel magyarrá lesz és mikor a Habsburgok ágyúí bombardozzák a fővárost, leveszi büszkén és lojálisan a német «canzlei»-feliratot és odaszegezi helyébe, hogy «iroda». De az ő hazafiságának kimondottan polgári, lokális jellege van, az tulajdonképpen csak a fővárossal, Budapesttel van összefüggésben, amelynek felépítésében résztvett. Ugyanezt lehet mondani bizonyos tekintetben az unokájáról is, Annáról, akinek a férjéhez, a született magyar földbirtokoshoz való szerelmébe némi idegenszerűség vegyül. Az a lángoló és mindent uraló vonzalom a magyar föld iránt nem talál visszhangra a polgárlánynál,

* Mindkét regénye megjelent Tormay Cecilenek svéd nyelven és pedig a történeti *Ulvings hus* (1918) címe alatt Signe Leffler Lijekrantz fordításában és a másik *I vildmarkens bann* (1926) cím alatt.

hiányzik nála a politikai öntudat és szinte bizonyos csodálkozással állapítja meg, hogy a férje és egyenrangú barátai éppen olyan mély érzellemmel viseltetnek a nemzet iránt, mint az apja a főváros iránt. Ebből a különbözőségből fejlődik ki az a tragikus megnevezés, mely a házastársakat elválasztja egymástól: az egyik nem ért a pénzhez és üzletekhez, a másik pedig közönyös a föld és a búzatáblák, a patriarkális hagyományok iránt, melyek az ősi illel családi birtokban testesülnek meg. De Ulving Anna magaslelkű áldozatkészségével és férje tragikus halálával végül a konfliktus harmóniában oldódik meg és mikor az özvegy gyermekeivel és férje holttestével végre leköltözik a visszaszerzett birtokra, a halott szerelme mintegy feléje árad és az ember érzi, hogy a polgári család most már igazán gyökeret vert a magyar föld gazdag humuszában.

Fontos társadalmi problémát érint Tormay Cecile a *Régi házban*, a harmadik rendnek, a nemzeti polgári elemnek a hiányát Magyarországon, azt a hiányt, amelyen gróf Széchenyi István azáltal akart segíteni, hogy az uralkodó nemesi osztályt óhajtotta polgári aktivitásra nevelni és átalakítani. Az arisztokrata- és polgári elveknek hasonló összeolvadása lebegett Tormay Cecile előtt és ezért *A régi ház* nemcsak egy finom és mélyenjáró lélektani regény, kitűnően összeállított és hangulatos megírt családi krónika, hanem elsőrangú történeti költői mű. Az író ereiben is nemesi és polgári vér folyik s az ő egész eszmevilágában és tevékenységében visszatükröződik ez a kettős örökség.

Mikor a háború kitört, ő sem maradhatott nyugodtan ülve íróasztala mellett. Mint ápolónő állott a Vörös-Kereszt szolgálatába a Keleti-pályaudvaron, ahova nap-nap mellett érkeztek a frontokról a sebesültek. Itt élte át végül is a vesztett reménység haláltusáját: a kapitulációt és a teljes felbomlást. A magyar nép egészen elkábult a vereség hatása alatt és a hatalmat ellenállás nélkül adta át a magyar politikusok legmegbízhatlanabbjának, Károlyi Mihály grófnak, aki azt hitte, hogy az ellenséggel szemben tanúsított aljas megalázkodásával enyhíthet Magyarország sorsán, de csak súlyosbította azt. A forradalom nyomán feltűntek az orosz hiénák; gróf Tisza Istvánt otthonában, családja szemeláttára meggyilkolták a proletár gonosztevők, azzal vádolva őt, hogy ő okozta a világháborút, pedig egyedül ő volt az, aki annak kitörését megakadályozni igyekezett. A kormány még csak kísérletet sem tett, hogy elfogja és megbüntesse a tetteseket. A kommunista agitátoroknak hízelegtek és kedveztek, de ugyanakkor kemény és szigorú intézkedéseket tettek a szövetséges német csapatok ellen és Mackensent, a ki több ízben megmentette az országot az ellenséges inváziótól, jutalmul megalázták, elfogták és kiszolgáltatták az ellenségnek.

Nem sokan voltak, akik Magyarország e rettentő megpróbáltatásának az idején olyan bátorságot, tetterőt és törhetetlen ellenállást mutattak, mint Tormay Cecile. Saját maga leírta élményeit és tapasztalatait a rettentő 1918—19. évek alatt egy jelentős és a maga nemében egyedül-

álló munkában, melynek *Bujdosó könyv* címet adta. Napról-napra elmondja azokat a megaláztatásokat, szenvedéseket szellemi és fizikai torturákat, melyeket neki, valamint a magyar patriótáknak el kellett szenvednie, midőn kérlelhetlen ellenségek, indulatos szomszédok, lelkiismeretlen árulók, naiv ideológok és végül perverz gonosztevők garázdálkodtak a szerencsétlen szegény Magyarországon. Valódi Ragnarök, világ vége volt ez a szó igazi értelmében.

A megkapó Tormay Cecile magatartásában éppen az volt, hogy ő nem kábult el, nem rezignált, hanem görcsösen, szinte elkeseredetten ragaszkodott azokhoz az ideálokhoz és értékekhez, melyeket mások lábbal tiportak. Tisztán és zavartalanul meg tudta őrizni érzelmeit, volt ereje méltatlankodni és gyűlölni, szenvedni és ellenkezni, ahelyett, hogy ellankadt volna és alávetette volna magát a közhangulatnak. Mikor merészen felemelte szavát, maga is csodálkozva vette észre, hogy ezren hallgatnak szavára és ujjonganak, mint a felszabadultak. És ő, aki azelőtt sohasem lépett nyilvánosság elé, egyszeriben szónok lett, ő, aki azelőtt a művészet világában, gondolatok és képek között mozgott, egyszeriben cselekedni akaró emberek vezetője lett. Habozás nélkül vállalta magára a felelősség és a munka súlyos terheit.

Az a szerep, amely ezekben az években Tormay Cecilenek és a magyar asszonyoknak jutott osztályrészül, örökké dicsőségükre válik. Elegendő csak annyit említenem, hogy az ő neve ott állott az első sorban azoknak a magyar patriótáknak a névjegyzékében, akiket Kún Béla és társai el akartak fogni. Kénytelen volt menekülni, áruhában bujdosni és egyízben az arcképével ellátott elfogatási parancsot körözték éppen azon a vasúton, amelyen menedéket keresett. De nem is ez a hősiessége a legnagyobb a beavatottak szeme előtt. A legnagyobb áldozatot akkor hozta Tormay Cecile, mikor a forradalom lezajlása után a polgári kormányzás helyreállításakor nem vonult vissza dolgozószobájába az íróasztalához, hanem ott maradt a szellemi fronton, hogy segítsen építeni a romokból, hogy mentse, amit menteni lehet. Megalapította a Magyar asszonyok nemzeti szövetségét, melynek ettől kezdve vezető elnöke lett, megteremtette a nemzeti és konzervatív hagyományok irodalmi szerveit, elsősorban a népies *Magyar Asszonyt*, mely eljut minden magyar városba, minden magyar faluba és az előkelő folyóiratot, a *Napkeletet*, amely a «Nyugat»-tal szemben szószólója azoknak az ideáknak és elveknek, melyek történelmileg megteremtették a nemzetet és a nemzeti kultúrát. Nagy a befolyása s ez a főváros intellektuális köreitől kezdve szétterjed egészen az alföldi tanyaudvarokig. Nincsen olyan összejövetel, olyan emlékünnepe, ahol nem akarnák hallani a szavát. Tisztelői megpróbálták összeszámolni elmondott beszédeit, de amikor eljutottak a háromezres számhoz, abbahagyták ezt a kísérletet. De nyilvános beszédeihez, számtalan újság- és folyóiratcikkeihez járul még személyi tevékenysége a háború áldozatai között — hiszen millió azoknak a száma — a menekültek, a tanácstalanok, mind-mind felkeresik Tormay Cecile gondjaikkal

és mindezekben a szívével és az eszével segíteni igyekeznek, mert ha ezt nem tehetné, már régen elvesztette volna hitét és reményét. Dolgozzál és ne essél kétségbe! Ez az ő életbölcseiségének a summája és ezzel az intőszóval tartotta ébren a magyar asszonyok szívében égő lángot. S hogy a magyar hazaszeretet mindenek ellenére nem tört meg a mérhetetlen hatalmú ellenfelekkel való aránytalan küzdelemben, az nem kis mértékben a magyar asszonyok érdeme. Erős az, asszony áll a háta mögött, mondja Böjgen, amikor nem sikerült neki térdre szorítani Per Gyntöt.

Tizenhárom éven át mindig csak adott, anélkül hogy számolt volna, anélkül, hogy takarékoskodott volna önmagával, minden jutalom nélkül; csengő hangja megkopott, erős szíve meggyengült, széles alaprajzú nagy történeti regénye, mely koronája lett volna írói pályájának, befejezetlenül hever. Nem akar egy percig sem pihenni, hiába kérelték kétségbeesve barátai, mert nem akarta elzárni fülét azoknak a hangja elől, akik őt hívják, mert jól tudja, hogy aki másoktól áldozatot, kitartást és hősiességet kíván, azt önmagának is teli kézzel kell szórnia.

Az ő dicsőségéhez nem hiányzik semmi: Az a zászló, melyet a magyar asszonyok nevében átnyújtott a kormányzónak, most az ország zászlója. És nemcsak szeretik és tisztelik, hanem gyűlölik is, ami a legjobb bizonyítéka, hogy milyen komoly küzdelmet folytat és milyen jelentős ez a harc. A *Bujdosó könyv* és egész tevékenysége forrongó elkeseredést váltott ki ellenfelei táborában és ez kifejezésre jutott, mikor 1925-ben magánéletmódjában támadták meg, amikor kárörömteljes ujjongás közepette a piszkos vádak özönét zúditották felé. Sokaknak nem lett volna ereje és bátorsága, hogy szembeszálljon ily aljas támadással, de Tormay Cecile nyílt homlokkal, bátran állott meg a bíró asztala előtt és kívánta, hogy nyíltan megfelelhessen minden kérdésre, hogy kitarhassa egész életét — visszautasítva a felajánlott egyezkedési kísérleteket. Őt évig tartott a per, öt évig küzdött becsületéért a gonosztevők és hamisan esküvők ligájával szemben, akiket a gyűlölet, a személyi önzés, a politikai fanatizmus hozott össze egy táborba, de kitartott és öt év múltán törvényes ítélettel sujtották a hazudozókat.

Az a kaosz, mely süstörgött és forrott Magyarországon és egy pillanatra el is nyelte az országot, nyugvópontra jutott. Hogy a rend visszatért és új kosmos alakult ki a régi alapokon, ellenálva a rombolásnak, az legnagyobb részt annak a lelkielőzök tulajdonítható, melyet Tormay Cecile képvisel legkifejezőbben a magyar asszonyok között. Nem jött ő úttörő, merész eszmékkal, nem követelt mélyreható reformokat és nem ígért új eget meg új földet. Programja egyszerű és kipróbált: Haza, vallás és család! Van ennél bizony sokkal szövevényesebb, sokkal raffináltabb program is, teleszórva jelszavakkal, melyek jobban csalogatnak, könnyebben elvakítanak. Az ú. n. modern szellemek intellektuális banalitással, ideanélküli tradicionalizmussal szeretnék megvádolni Tormay Cecile: hogy az ő evangéliumában nyoma sincsen Einsteinnek

vagy Freudnak, sem pedig Leninnek vagy Fordnak. Vajjon méltó volna ilyesmi egy előkelő művésznőhöz, egy nagytehetségű írónőhöz?

Tormay Cecile teljes nyugalommal veheti ezeket a vádakat : ezek nemcsak őt, hanem általában a konzervativizmust érintik. Van olyan időpont, amikor a konzervativizmus az érdekeltségnek, a szokásoknak és az előítéleteknek a világnézete, amikor a világházartársnak szüksége van új fermentre, amikor az idő szomjuhozik ösztönzés és *egészséges* nyugtalanság után. Azonban az az idő, melyben most élünk, nem ilyen : ez már eleget, sőt túlon túl eleget kapott a politikai és technikai változásokból, erkölcsi forradalmak tomboltak végig a világon és a jelent fenekestől felforgatták. A mi időnkben csak a gyenge és zavaros elmék kiáltoznak még nagyobb újságok és további változások után. Az okosabbak és a finomabbak azonban megbecsülik azokat az értékeket, melyeket elengedhetetleneknek tartanak és szívükön viselik Goethe szavait : aki imbolyog imbolygó időkben, az csak növeli a zür-zavart ! A fejlődés és változás átalakító erejének vagyunk mindnyájan alávetve többé-kevésbé, akarattunk ellenére ; mialatt nézzük az időt és látjuk, amint az új kifermődik, talán mégis helyesebb ragaszkodni ahhoz, ami a miénk a szépből, az igazból és a jóból, nehogy egyszerre kifosztva és üres kézzel álljunk ott a fantomok között. Bizonyos nyugalom és meggondoltság sohasem árt ; az csak tisztább perspektívát és jobb szemléletet nyújt. Ha a régi tiszteletreméltó ideálokat fiatalos érzéssel ápoljuk, úgy az az előnyük van, hogy azokat mindig összehasonlíthatjuk és mérlelgethetjük az újakkal. Egy építőmester megteheti, hogy a régi házat levegőbe röpti és annak helyén újat emel, de az emberiség nem cselekedhet ilyesmit, annak lassan kell kiköltöznie az egyikből a másikba és az új épület eddig szinte törvénytörően csak a réginek változata az egykori tervvel és megmentett örökséggel.

Megőrizni, felújítani a régi ideálokat a maguk valódi szellemében éppen olyan szükséges, jelentős és éppen olyan teremtő cselekedet a nagy, titokzatos világrendszerben, mint újat építeni vagy álmódzni a jövőendő csodáiról. Tormay Cecile bátor kitartással védelmezte atyáinak örökét. Mit ért el ezzel? Még ezt nem tudjuk, hiszen nem tudjuk, hogy nem kell-e azt feladni majd kardcsapás nélkül? Olvastam valahol egy katonatisztről, aki csata közben parancsot kapott, hogy védje azt a helyet, ahol áll ; nem szabad meghátrálnia, sem pedig előre törnie. A tiszt embereivel kétségbeesett állhatatossággal kitartott és visszavert minden támadást, rettentő veszteséget szenvedett, de helyén maradt. Mit használt ez, kérdezték egymástól fájdalomosan, mikor este összeszámlálták a veszteségeiket, hiszen egy talpalatnyi előnyt sem nyertünk. A győztes hadvezér azonban odalovagolt a kitartó hős csapathoz és köszönetet mondott nekik : ők nyerték meg a csatát, mert az a pont, amit védelmeztek, az egész csatatér tengelye volt, melyen a harc súlyos kereke forgott — ha azt elveszítik, akkor minden fáradozás hiába való lett volna és a győzelem zürzavarba fullad.

Mindenesetre vigasztaló tudat a konzervativizmusra nézve, hogy ismeri a viszonylagosságot minden emberi ideálban és minden emberi értékben és nem dobja el magától a neki drágát és emlékezetet, melyet őrizetbe kapott. Hogy a nagy hadvezér mint vezeti a küzdelmet, ez rejtve van előttünk, akik mint egyszerű közkatonák küzdünk, de amiben igazán hiszünk és amit forrón szeretünk, azt nem adjuk át semmi áron! Ebben a nemes harcban Tormay Cecile derekasan küzdött!

Svédből: L. B.

HALLGAT.

Női portré.

Hallgat.

Hallgat néha hosszú órákon át.

Akár a kő.

Akár a fa.

Akár a hó.

Akár a hóvirág.

Hallgat.

Én e hallgatás irigye vagyok.

Bár nyugtalanít ez a hallgatás

Néha.

Mert hátha befelenőtt panaszok,

Megkövült jajok, elhalt sóhajok,

Finom kéreggel fedezett sebek,

Alig kinyílt apró virágfejek,

Szorongó, örök, nagy-nagy aggodalmak

Lappangnak kő, fa, hó, hallgatás alatt.

Én azt hiszem, hogy ismerem.

És még sem ismerem.

És ma sem tudom, miért hallgatag,

Csak e hallgatás irigye vagyok.

Fecsegsében szétszórom magamat,

Azután szégyelem,

Jaj, nagyon szégyelem,

Mindig, amikor szemben ül velem,

Hogy szóltam, szóltam, szólnivaló nélkül,

Aprópénzként elszórtam magamat,

Ő ült és hallgatott,

S mint foghatatlan súlyt

Éreztem lelkében az aranyat.

Az aranyat, az erőt és az Istent.

Reményik Sándor.